СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIII. Ч. 236. Джерзі Сіті, Н. Дж., четвер, 10-го жовтня 1935. — VOL. XLIII. No. 236. Jersey City, N. J., Thursday, October 10, 1935. THREE CENTS

АМЕРИКА ОСТЕРІГАЄ ІТАЛІЮ ПЕРЕД БОМБАРДУВАННЯМ АМЕРИКАНСЬКОГО ДОБРА

ВАШИНГТОН. — Американський уряд вислав до італійського уряду просьбу не бомбардувати американських маєтків підчас евентуального бомбардування етіопської столиці Адіс Абаби.

Думку поставити це домагання Італії піддав йому американський амбасадор в Етіопії, котрий рівночасно доніс, що такі самі домагання будуть ставити інші уряди, репрезентовані в Етіопії.

ЕКСПОРТЕРИ ІҐНОРУЮТЬ ДЕКРЕТ ПРЕЗИДЕНТА.

НЮ ЙОРК. — На зборах керовників експортових підприємств, що відбулись у вівторок у готелю Пенсилвенія, рішено однодушно не звертати уваги на декрет президента Рузвелта проти експорту до воюючих держав.

Експортери рішили приймати замовлення на всякі товари й від Італії й Етіопії, якщо замовляючий буде платити за товари готівкою та постарається за їх перевіз.

КОНВЕНЦІЯ ФЕДЕРАЦІЇ ПРАЦІ.

АТЛАНТИК СИТІ (Ню Джерзі). — На річній конвенції Американської Федерації Праці виступила з промовою секретарка праці Перкинс та заявила, на основі урядових даних, що торговельний рух у краю значно поправився.

Вона далі вказувала на нове суспільне законодавство, ухвалене конгресом на останній сесії за старанням уряду, головно на закон про суспільне обезпечення, котрий вона назвала одним з найпожиточніших законів, ухвалених конгресом за ввесь час існування Злучених Держав.

Конвенції предложено цілу повінь резолюцій. Ці резолюції відносяться до таких питань, як: боротьба за спосіб організації робітничих юній, питання організації спеціяльної робітничої партії, зміна конституційної влади найвищого суду Злучених Держав, ріжних нових економічних і громадянських законів, тощо. За організацію робітничої партії поставлено аж три окремі резолюції. Дві резолюції відносяться до бойкоту німецьких товарів.

ЗА ПРАВО УРЯДУ УСТАНОВЛЯТИ РОБІТНИКАМ ЗАПЛАТУ.

РИЧМОНД (Верджінія). — При вирішуванню одного приватного позву суддя постановив, що секретар праці має право встановляти висоту робітничої заплати на федеральних роботах, одначе не має права рішати, від якого часу ця заплата має бути плачена.

„ҐРАФ" ЗЛОДІЄМ.

НЮ ЙОРК. — Місцевий стейтовий суд засудив на півтора року вязниці 47-літнього Едмонда Рауля де Кастельона Русельота, що представляє себе французьким шляхтичем з титулом маркіза. Признався він перед судом, що побирав у ріжних крамницях товари та платив за них чеками, не маючи на них в банку покриття.

На розправі показалося, що він сидів уже за обманства в Франції, Анґлії й у федеральній тюрмі в Атлянті. Федеральний уряд має до нього справу за вдавання чужого дипльомата ще з 1927-го року.

НОВІ КЛОПОТИ КАНАДІЙСЬКОЇ ПОЛІЦІЇ З ДУХОБОРАМИ.

БАНФ (Алберта, Канада). — Минулої пятниці вечером вибралися Дж. Шо, „констабель" канадійської кінної поліції, та В. Вейнрайт, муніципальний „констабель", з трома Москалями з релігійної секти духоборів, підозрілих за напад на крамницю, щоб доставити їх до тюрми. Коли поліції не зявилось у вязниці на час, поліція почала слідство. Один фармер доніс потім, що він знайшов тіла поліцаїв з кулями в головах. Поліція скріпила свої пошукування духоборів. Довго вони не давали вислід.

Аж у понеділок вечором поліція попала на втікачів, що їхали коло міста Кенмори автом, яке вони вкрали в Калґарі від одного автомобіліста, котрого рівночасно ограбили. Коли поліцаї хотіли їх арештувати, ці відкрили на поліцаїв огонь. У цій битві Т. С. Волес, сержант канадійської кінної поліції, дістав постріл від котрого помер на місці. „Констабель" Гарисон був ранений і помер пізніше. Поліція з Банфу, що лежить 15 миль від місця стрілянини, почула про битву та обскочила втікачів коло Банфу. У цій новій битві духобор Джов Поснікоз погиб на місці, а його товариші втекли в корчі.

Цілу ніч поліція й приватні горожани шукали їх між корчами. Над ранком їх допали, 7 миль звідсіля. Знову розложилися до битви. Нейш, старий лісовий сторож, вистрілами зі своєї рушниці покалічив тяжко Джана Калмикова й Петра Войкіна.

Ранених арештовано й відставлено до шпиталю в Калґарі. Лікарі кажуть, що Калмиков видай помре.

КОПАЛЬНІ ЗОЛОТА В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ.

Чеська преса пише, що в чехословацькій копальні золота в Кремниці працюють тепер 480 робітників, а в копальні Банська Гарніца 630. Завдяки примінненю найновіших здобутків техніки, скількість цінного металю збільшилася помітно і перевищить у цьому році скількість 400 кг. золота, яку то скількість добули минулого року.

ТУРЕЦЬКИЙ УРЯД НАГОРОДЖУЄ РОДИЧІВ БАГАТЬОХ ДІТЕЙ.

Турецьке міністерство гігієни має видати розпорядок у справі нагороджування родичів, що мають багато дітей. Найменшою мірою є посідання 6 дітей. Крім цього родичі, що мають більше як 6 дітей, будуть частинно звільнені від податків.

ОПЕРАЦІЇ З МУЗИКОЮ.

При операціях, що відбуваються після місцевого знечулення, некорисно впливає на пацієнта те, що він переживає все те, що довкола нього діється. Щоб відвернути його увагу від самої операції, завели у льокарненськім шпиталі музику підчас операцій. Пацієнт дістає на голову слухальця і слухає підчас операції музики. Вибір музичних кусників переводять відповідно до освіти та смаку пацієнта. Майже всі пацієнти були досі вдоволені, деякі казали навіть, що вони перевели час операції немов у якімсь приємнім опянінні.

КОГУТИ З ДЗВІНОЧКАМИ.

У Баварії дуже розвелися цього року лиси, заподіваючи величезні шкоди у курниках. Баварські селяни радять собі тепер так, що вішають когутам на шию маленькі дзвіночки. Декуди дають ці дзвіночки не тільки когутам, але також куркам. Звук дзвіночків має відстрашувати успішно лисів, а також яструбів.

Розуміється, що добрим способом на лисів теж добрий пес.

ВИВІЗ ПТИЦІ.

В серпні ц. р. вивезли з Польщі 173,993 кг. птиці. Порівнючи вивіз зі серпня 1934 р., виходить, що експорт збільшився на 17,204 кг. Експорт обхопив: 158,075 кг. курей, 12,705 кг. гусей і 3,212 кг. качок. З того до Австрії вивезли 47,607 кг., до Бельгії 60,831 кг. і до Палестини 66,555 кг.

„ЗДЕҐЕНЕРОВАНЕ МИСТЕЦТВО".

Виставу „здеґенерованого мистецтва" відкрито в Нірнберґу. На відкритті бурмістр міста Дрезна заявив, що виставка має освідомити німецьке громадянство, до якого „упідлення і здеґенерування дійшло німецьке мистецтво впродовж 14-літнього жидівсько-большевицького проводу".

САМОГУБСТВО БАЦИЛЯМИ.

Асистентка будапештенського бактеріольогічного інституту, Осипа Цвіткович, зажила велику скількість невидомих бацилів, щоб відобрати собі життя. В безнадійному стані відставили її до шпиталю.

ЗНАЙДЕНО 12 КЛҐ. ЩИРОГО ЗОЛОТА.

В Кошицях при будові палати Фінансової Дилекції джаган робітника Стахова вдарив об мідяну скриньку, приблизно пів метра довжини. Зараз на місці відчинив її і на велике своє здивування побачив, що із скриньки посипалося чисте золото, ваги 12 клґ. Золоті дукати походять із часів Ю. Подєбрадського. Догадуються, що скарб заховали гусити підчас воєн, або князь Фр. Раковцій, що воював з Габсбурґами. Вартість скарбу оцінюють на пів міліона Кч., але нумізматична його вартість далеко більша. Робітник одержить третину, а дві части держава.

УКРАЇНОФУЗИН.

Два молоді київські, українські лікарі винайшли штучну кров, яку виробляють з розчину солі і вживають її замісць природньої крови при переливанні (транфузія крови). Цю штучну кров можна держати у скляних, замкнених цівочках цілі роки. Вона дуже подібна до правдивої крови. В найближчім часі будуть „українофузин" виробляти в більшій скількости.

СТЕРИЛІЗАЦІЯ В ПОЛЬЩІ.

Евгенічне товариство перешле незабаром до міністерства суспільної опіки кілька законопроєктів, що будуть внесені в новому соймі. М. і. є проєкт закону про передшлюбне порадництво, про лікарську опіку для новоженців і про державні картотеки здоровля. В проєкті про обмеження видатків суспільної опіки передбачується стерилізацію у відношенні до умово-недужих.

ЧУДНИЙ ПРИПАДОК З ГРОМОМ.

Один купець з Мадриду, що повертався домів підчас великої бурі, завважив, прийшовши домів, що згубив ключ. Крики його були даремні, бо ніхто — в таку бурю — його не чув. Тимчасом буря ще збільшилася. Купець цілком змок і хотів уже йти в готель, аж наraз ударив грім у замок і розторощив його. Купець здеревів, а прийшовши до себе, міг зайти в хату.

ВОДЯНІ СИЛИ СВІТА.

Згідно з обчисленнями Американців, потужність водяних електрівень світа збільшилася за 14 років на 140 відсотків. Коли ще 1920 р. потужність світових гідроелектрівень рівна була 23 міліонам парових коней, то вже 1929 р. вона осягнула вартість 29 міліонів коней, 1926 р. 33 міліонів коней, 1930 р. 46 міл. коней та 55 міліонів коней у 1934 р.

СКАНДАЛЬНА ВЯЗНИЦЯ.

Румунська центральна влада перевела візитацію міської вязниці в Кишиневі і викрила скандальні річи. Показалося, що директор вязниці Гогу, дібравши собі довірених людей на становища дозорців, тероризував вязнів, спроваджував до свого мешкання арештантки та змушував піддаватися жінки і своячки арештованих осіб. Справою занявся місцевий прокуратор, який переслухав усіх арештантів і арештував директора Гогу.

НА ВОЛИНІ ПОЯВИЛИСЯ ЦІЛІ СТАДА ДИКІВ.

В лісах маєтку Порицк, володимирського повіту, появилися в великій скількости дики, які нищать збіжжя і барaболі. Дики стали на стільки зухвалі, що в білий день появлялися на вулицях містечка Порицк, викликаючи пострах серед мешканців. Щойно узброєний персонал міської сторожі прогнав диків, убиваючи два з них.

ЧОЛОВІК БЕЗ СЛІПОЇ КИШКИ.

До лічниці в Ротердамі (Голяндія) прийшов моряк, що жалівся на величезні болі в череві. Лікарі, по довгих оглядинах, прийшли до висновку, що він хорує на сліпу кишку і приготовилися до операції. На велике здивування запримітили вони, що морякови бракувала цілковито сліпа кишка і що він ніколи не був оперований на неї. Цей випадок дуже зацікавив лікарські круги і ширші вчені кола.

В ЯКІ ДЕРЕВА ВДАРЯЮТЬ ГРОМИ?

Досліди проф. Дарка з лондонського батанічного інституту виявили, що громи бють найрадше в дуби. Рідше вже вдаряють у вязи (берести), ще рідше в пінії, потім у тополі, верби та ясені. Зате Дарк ніколи не запримітив, щоби грім ударив у березу або в бук. Тому радить, щоби підчас бурі ховатися, коли це можливо, тільки під берези й буки, а ніколи під дуби. Розуміється, що цією радою слід покористуватися тільки тоді, коли людина мусить ховатись перед бурею під деревом.

ПЛЕКАННЯ СРІБНИХ ЛИСІВ У НОРВЕҐІЇ.

За 20 років від закладення першої фарми футеркових звірят у Норвеґії скількість благородних лисів збільшилася з кількасот штук на 320 тисяч штук, з чого срібні лиси творять приблизно 300 тисяч. З кінцем 1934 р. було у Норвеґії 10,125 лисячих фарм, яких річна продукція дала 200 тисяч шкірок. Річну вартість лисячих шкірок оцінюють на кругло 25 міліонів корон.

КОРАБЕЛЬ—МІСТО.

В Анґлії закінчують будову найбільшого анґлійського корабля „Квін Мері", що буде в дійсности пливаючим люксусовим містом. Крім великої каплиці, на кораблі буде побудований театр з модерною обороткою сценою, три кіна, маленька залізничка, тенісові спорти, спортові площі, ґімнастичні салі, пливальні і тим подібне. На кораблі знаходитиметься ціла вулиця зі склепами першорядних лондонських фірм. Словом, подорожні матимуть вповні враження, що вони не знаходяться на кораблі, але в люксусовому, повному ріжних розривок, місті.

ПІД БОЛЬШЕВИЦЬКОЮ КОРМИГОЮ.

В Барі на совєтському Поділлі арештували большевики місцевого пароха, о. Севастіяна Сабудинського, що перед кількома роками перейшов з православія на католицизм. Арештованого кудись вивезли.

ІТАЛІЙЦІ ВЖЕ ЗАНЯЛИ ВЕЛИКИЙ ШМАТ ЕТІОПСЬКОЇ ЗЕМЛІ

РИМ (Італія). — Під зарядом італійської армії в Африці опинилася північна смуга Етіопії, довга 90 кільометрів. Здобуте місто Адова укріплюють, бо воно має стати осередком дальших воєнних операцій. Італійські частини наступають на „святу" етіопську місцевість Аксум, відому з відпустів, і надіються, що вона буде здобута кождої хвилі. Етіопці намагалися вже кількома наворотами відбити Адову, але це їм не вдалося.

СЕЛЯНИ БІЛЯ ПЛУГА.

АДОВА (Етіопія). — Американський воєнний кореспондент завважує, що як тільки італійська армія заняла етіопську територію, населення відразу пристосувалося до зміненої ситуації так, якби нічого не сталося. Поглянувши на поля, всюди видно селян, як працюють і орють.

ВІДБУДОВУЮТЬ МІСТО.

АДОВА. — Здобуте й збомбардоване місто Адова це мале, бідне й обдерте містечко, що має яких 3,000 мешканців. По знищенню взялися його відбудовувати на трохи модерніший лад.

МУСОЛІНІ ДАЛІ ВІДГРОЖУЄТЬСЯ.

РИМ. — Кажуть, що одно треба Мусолінієви признати: що він добре знає вдачу свого народу і вміє промовити до його розуму і чувств. Говорячи до тисяч урядовців фашистівської партії, він сказав до них: „Ви відповідаєте за характер і фізичну силу 1,200,000 молодих людей. Зробіть з них гостре вістря з найліпше вигартуваної сталі. Хай хтось у відповідним моменті почує їх смертоносну силу". Оце є та мова, коротка і ядерна, яка хапає за серце Італійців.

ЖДУТЬ НЕТЕРПЕЛИВО НА ВІДПОВІДЬ ДИКТАТОРА.

РИМ. — Всі ждуть на останнє слово Ліґи Націй, а ще більше на те, як на це зареаґує Мусоліні.

ІСТОРИЧНІ ЗБОРИ ЛІҐИ НАЦІЙ.

ЖЕНЕВА (Швайцарія). — Збори Ліґи Націй, що зачинають саме свої наради, матимуть твердий горіх до згризення, коли прийдеться їм затверджувати рішення Ради Ліґи і признати Італію винуватою у викликанню війни з Етіопією, а разом з тим і ухвалювати економічні санкції проти неї. Нарадами буде проводити Едвард Бенеш, чехословацький міністер справ заграничних.

ФРАНЦІЯ ЗАКЛОПОТАНА.

ПАРИЖ. — Загальний сентимент народу не є за те, щоби вмішуватись у війну проти Італії. Видно, що властива увага Франції ще й тепер звернена проти Німеччини, а не проти Італії й того, що діється в Африці.

АНҐЛІЯ НЕ ЗРОБИТЬ НІЧОГО НА ВЛАСНУ РУКУ.

ЛОНДОН. — Велика Британія намагається на всі лади затвердити свою геґемонію на Середземнім морі. Вона готова навіть піти проти Італії війною, щоб задержати свою перевагу. Але переконання є таке, що вона не повинна нічого робити на власну руку, а тільки спільно з іншими державами, головно з Францією.

ЕКСПЕРТИ ПРО ВІЙНУ АНҐЛІЇ З ІТАЛІЄЮ.

ЛОНДОН. — Обчисляють, що якби прийшло до війни між Анґлією й Італією, то Італія булаб зпочатку в кращім положенні, бо має велику летунську фльоту і нею бомбардувалаб анґлійські пристані. Але на довшу мету переважилаб морська сила Великої Британії й Італія булаб розгромлена. Але така побіда коштувалаб Анґлію дуже багато.

ГРЕЦІЯ ГОТОВА СТАТИ МОНАРХІЄЮ.

АТЕНИ (Греція). — Кажуть, що можна вже в найближчих днях надіятися повалення републики і повороту Греції до монархії. Заважує тут і анґлійський вплив. Анґлія хоче мати спокій у Греції і попертя, особливо тепер, коли заноситься на воєнну заверуху на Середземнім морі.

З ТРАҐЕДІЇ В СОВЄТАХ.

МОСКВА (Росія). — Совєтський трибунал узнав, що молодий летун Арефієв знищив з розмислом три літаки, допускаючи підчас лету до краху літаків на те, щоб тим чином відомститись на совєтській владі за виселення свого батька (у присуді кажеться „кулака") та за конфіскату всього його майна, що сталося в 1929 р.

У присуді подається, що молодий Арефієв став по виселенню батька завзятим комуністом та всюди вибивався на верх пильністю і ревністю у виконуванню служби. Ставши летуном, він розбив один літак, а сам вийшов ціло. Потім тесаме сталося другим наворотом. А як розбився третій літак, почали за Арефієвом слідити. І це довело до судової розправи і засуду на смерть через розстріл. Суд, що видав засуд, віднісся до молодих комуністів у Совєтчині з зазивом, щоб наглядали, чи між ними нема подібних „клясових ворогів".

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on Carch 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з пятниці (з англійською частю):		Friday's Issue (witr Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзи Сіті і Загранцею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

За оголошення редакція не відповідає.
За кожну зміну адреси платиться 10 цент.ів
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

НА ЩОЖ ВЛАСТИВО НАС СТАТИ?

На ріжні лади пробуємо наших сил в Америці. А що стараємося вибитись на верх на ріжних ділянках, то це є гарний обяв, який можна вписати в плюс американських Українців. Знову те, що ми на цілком нових ділянках, які досі не були розроблені, виказуємо більшу активність ніж там, де вже пороблені початки — вважаємо до певної міри явищем зовсім природнім.

Все те ми дуже добре розуміємо й цінимо. Але заразом твердимо, що не буде і з наших нових зусиль великих успіхів, якщо ми не навчимося шанувати і зберігати давні здобутки. Особливо тоді, коли ті здобутки заслугують на пошану, коли ті здобутки є памятником ідейних поривів найкращої частини американської України.

Отою установою, яка саме заслугує на такий пошанівок і на попертя цілого нашого загалу, є наш Український Народний Союз, який тепер знову до нас відзивається і знову просить Союзовців придбати йому нових членів.

Кождий з нас одержав з головної канцелярії листа, в якім проситься кождого члена чи членицю придбати Союзови принаймні по одному членови. Заразом доручено нам усім спеціяльно зладжений підручник, як організувати нових членів. Значиться, дістали ми ще й поучення, як того одного члена звербувати.

Бачимо з того, що головна канцелярія У. Н. Союза робить, що є в її силі. Робить те, що може робити згідно зі статутами й ухвалами конвенцій і річних засідань У. Н. Союза. І вживає далі того шляху, який досі був одиноким, який досі не заводив нашу інституцію. Значить: звертається як народня установа до народу — до свого членства.

Чудо не станеться тут ніяке. Тут тільки вирішить добра воля й охота самого нашого членства. Тут заважить тільки його патріотичне почуття і його любов та привязання до нашої організації. Як нас на те все тепер не стати, то тоді шкода цього нового кроку головної канцелярії. Бо не можемо тепер нарікати вже на ніколо, хіба кождий сам на себе. Маємо в руках книжку, яка нас повчає про У. Н. Союз і про те, як до нього дістати членів. І маємо запевнення, що наш труд біля приєднання членів буде ще винагороджений. Чогож можна ще більше вимагати? Давні пionіри ще доплачували до такої акції, а ми тепер можемо дістати за свою працю для ідеї ще й винагородження. Прямо не хочеться вірити, щоб ота пропозиція не знайшла відгомону серед Союзовців і серед нашого загалу.

Бо дійсно, що тоді порушилоб нашу іміграцію? До якої акції вона булаб спосібна, колиб не розуміла потреби розбудови тої твердині, яка була досі опорою цілого нашого народнього життя в Америці?

О. Сновида.

ПОВИБОРЧЕ ПОХМІЛЛЯ

Повиборче похмілля наступило і для санаційного табору і для УНДО.

Щодо першого, то хоч газети цього табору і виражають повне задоволення з вислідів виборчої кампанії, хоч пишуть про повну ліквідацію партійництва, про перемогу своєї ідеї, всеж не можуть укрити тривоги. І дійсно, послухати лише, що говориться в трамваях, на вулиці, в каварнях, то ясно стане, як відноситься до пануючого режиму і до виборів населення. Можете почути тисячі оповідань про вибори, де „голосували" понад 100% управнених, де посли діставали тисячі й десятки тисяч голосів, а де ноторично відомо, що голосували лише кілька десятків і т. д. Про це мусить найкраще знати уряд. Мусить знати, що населення на владженім плебісциті дало йому неґативний вотум.

На когож тепер опертися? Клюб ББ вже не існує. Найліпший доказ, що не виправдав покладених на нього надій. І справді, коли повставали партії большевиків, фашистів, націонал-соціялістів у Німеччині, то це були ґрупи, обєднані одною ідеєю, сильною, новою, маркантною, в яснім протиставленні до вже існуючих партій та ідейних угруповань. Нехай, що пізніше деякі з тих ґруп, напр. большевики, збанкротували, але зпочатку їх партія була правдивою силою, правдивою пануючою верствою, не так, як тепер: бандою совєтської бюрократії, позбавленої всякої ідейности. Але що таке був ББ? Ані якась ідея, ані яскраве протиставлення себе іншим партіям, ані свідомість цілі не лучили цей блькок. Лучила його воля „команданта", перед якою схилялись і якої часто не розуміли. Не стало його — перестав існувати й блькок. В кождім разі зорганізувати суспільність під своїм прапором, маючи всі засоби в руках, зорганізувати так, як це зробили з своїм суспільством гітлерівці чи фашисти, блькок не потрафив... Суспільність і дальше лишилася вірна, кожда її частина свому прапорови: соціялістичному, ендецькому і т. д.

По цім експерименті, що скінчився фяском, прийшов інший: бонапартизм, спроба опертися вже не на якійсь своїй, урядовій партії, а просто на державній машині. Вибори показали, що й ця спроба не обєднає населення, що населення з тою спробою не годиться. Мовляв, коли нас не питають нічого, то ми відсунемося; робіть, як знаєте... Давніше, маючи перед собою в соймі представників ріжних груп і партій, міг уряд ціною переговорів, компромісів з тою чи іншою з них забезпечити собі підтримку не лише послів, але й цілих суспільних груп, що їх вислали. Тепер у соймі є збиранина людей, не звязаних ніяким способом зі своїми виборцями, відірваних від мас. Їх послух зовсім не доказує послуху чи згоди мас. Звідси тривога „на верхах"...

Тривога і в ундівськім таборі. Бо й для нього не тайна, що ніяке населення його не вибирало, що контакт з населенням і з своїми виборцями партія стратила. Що на ніяку „волю народа" вже покликуватися не зможе... І що найгірше: угода вимагала, щоб виборці в кождій окрузі голосували на двох послів: одного Українця, другого Поляка. Отже ундівці на вічах вимагали цього від своїх виборців, так, що навіть у Львові, де не виставлено ні одного Українця, ундівці взивали своїх членів голосувати на Поляків... Таким чином, вибрані з Галичини посли є теоретично послами від усього населення. Отже Поляки-посли можуть претендувати, що і їх вибрала українська людність, що й вони представники української нації... Колиб, наприклад, серед тих обставин знайшовся якийсь відважний ундівець у соймі, який виступив би з опозиційною промовою, зараз же встане вибраний з тої самої округи посол-Поляк і заявить, що на ту опозиційну промову нема що звертати уваги, бо і його післало українське населення і він його репрезентує і разом з ним підтримує уряд...

Своєю тактикою УНДО відкинуло нас у часи майже передісторичні, коли наші дядьки голосували на неукраїнських послів. Своєю тактикою воно підірвало свої впливи в народі, а в заміну дістало 14 місць послів, яким не вільно буде нічого робити, ані говорити, хіба що тільки такі промови, як виголосив посол Макаруша в Женеві на зізді меншостей: що в Галичині все добре і всі погодилися...

Смутний біланс...

З ОБЄДНАННЯ

Згідно з артикулом 18 статута „Обєднання Українських Організацій в Америці" і на підставі ухвали екзекутиви з дня 4-го жовтня б. р. відбудеться в **Джерзі Сіті, Н. Дж.,** 83 Гренд стріт, в **суботу, дня 26-го жовтня 1935 р.**

РІЧНЕ ЗАСІДАННЯ ВИКОНАВЧОГО КОМІТЕТУ ОБЄДНАННЯ

з таким порядком нарад:

1. Відкриття.
2. Звіти екзекутиви.
3. Звіт контролі.
4. Реферати:
   а) Організація централі військово-спортового виховання в Америці.
   б) Видання Обєднання.
   в) Участь Українців у світовій виставі в Ню Йорку в 1939 р.
   г) Духові змагання серед молоді.
5. Внески і запити.

Наради зачнуться в годині 1-шій пополудні. Всі члени Виконавчого Комітету обовязані явитись на засіданню.

За „Обєднання Українських Організацій в Америці":
О. Ревюк, предсідник, **Л. Мишуга,** секретар.

ВОНА МУСІЛА ВМЕРТИ!

Грудка землі на могилу бл. п. Марії Слободівної-Крушельницької.

Її не стало між живими. Не знаю, чи в історії людства знайшлася коли друга людина, що пережилаб таку страшну траґедію, як покійна Марія Слободівна-Крушельницька. Її траґедія більша від траґедії того нещасного батька, що її зобразив Словацький у свому безсмертному творі „Оєцц заджумлених", — страшніша від траґедії тої нещасної „матері-страдниці", що її так по мистецьки представила наша поетка Марійка Підгірянка.

Бож будь-що-будь Марія Слободівна - Крушельницька вірила в щирість і добру волю керманичів комуністичного ладу на Україні. З повним довірям висилає до Харкова єдину свою доню Володимиру, загорілу й непоправну ентузіястку большевицького ладу, щоб як лікарка працювала в радянській Україні і для радянської України. Д-р Володимира Крушельницька вкладає в працю все своє знання, всю свою душу, стикається тільки з керманичами комунізму, відгороджується від „неблагонадьожної" суспільної маси китайським муром, не добачує ніяких большевицьких промахів і страхіть, на тамошні відносини дивиться очима большевицької аґітки. А вернувшись на короткий час до Львова, стає апостолом большевицьких ідей та звеличнищем большевицьких успіхів і намірів на Великій Україні між своїми знайомими. Ніякі критичні арґументи її не переконували.

„Там за Збручем будується правдива Україна, дарма, що радянська — говорила захоплена, — а злобні люди розсівають тільки неправдиві вісти про русотяпство, терор та протиукраїнську політику взагалі. Все те: голод, кривава чека, Соловки і т. п. большевицькі „благодаті" — то частинно видумки, частинно перебільщене. Якщо й трапляються якісь репресії — то вони необхідні в боротьбі з аґентами капіталістичного імперіялізму і націоналістичної демагоґії, що подали собі руки, щоби знищити спасенний радянський устрій на Україні..."

І вернулася знову до Харкова. І поїхав туди її брат Іван. Але й він не мав відваги чи просто не хотів заглянути критичним оком у найтемніші нетри злиденного життя обездолених міліонів. Держався комуністичних верхів, жив і думав їх катеґоріями, щасливий, що може працювати для вигідеалізованого у своїй уяві большевицького ладу.

Погідні, повні ентузіязму листи власних дітей захоплювали Марію Слободівну-Крушельницьку. Тієї доброї віри не зуміла захитати навіть ненадійна смерть Скрипника. Здавала собі справу з того, що там прийдеться працювати дуже інтензивно, може дуже тяжко. Але не лякалася того. Вона і її діти радо пожертвують навіть найтяжчу працю для розбудови радянської України. Цеж їх мрія!

І поїхали всі та пізнали страшну, жорстоку дійсність, створену північним хамом. Саме носії і подвижники комуністичних ідей, яким родина Крушельницьких приїхала беззастережно служити, не тільки розвіяли всякі ілюзії про спасенність комуністичного ладу, але й у найстрашніший і найбільш жорстокий, вирафінований спосіб знищили цілу рідню, а нещасну їх матір викинули, як прокажену, далеко поза межі Харкова, на повільну, але певну смерть.

Причиною нещастя „оцца заджумлених" були зараски чуми; причиною горя „матері-страдниці", були страшні таборові відносини, до яких нещасна матір ніколи не рвалася, а навпаки — її загнали туди з дітьми силою. Але тут всі Крушельницькі самі поїхали до вимріяного раю, поїхали здійснювати ідею радянського ладу на Україні і щойно страшна дійсність переконала їх, що були в блуді; завдато болючо й наглядно переконала їх, що носії московського комуністичного ладу на Україні — це є дійсності безпощадні кати українського народу. Ніжна, вражлива душа Марії Слободівної-Крушельницької, крім незмірного природнього материнського болю, перетерпіла не менше страшний біль — так сказати — моральний. Всі рожеві мрії і сподівання, які леліяла зі своїм чоловіком і дітьми, розплились як миляна банька й лишилася страшна, безнадійна дійсність. Це друга сторінка траґедії душі.

Чи дивуватися, що Марія Слободівна - Крушельницька мусіла вмерти? Навіть якщо булиб її не викинули з Харкова поза дужки „радянського строїтельства", навіть якщо булиб окружили її особисто найкращими вигодами й достатками життя — вона, та прескорбна мати, не мала вже права жити. Вона мусіла вмерти! — („Діло").

Іван Герасимович.

УЛАС САМЧУК.

ВОЛИНЬ

Роман-хроніка у 3-ох частинах.

Частина І.

КУДИ ТЕЧЕ ТА РІЧКА?

Передрук забороняється. — Авторські права застережені.

— 69 —

Це перша світська книга, яку прочитав малий Володько. Від цього часу він увесь віддався читанню. Читає усе, що попадеться до рук: — Псалтиря, якогось старого, без початку і кінця, молитовника, „Почаївського листка", „Житіє святої великомучениці Катерини", „Відкриття воїна із Каріота", „Книга о митарствах".

Попадали ті книги до Володька ріжними шляхами. Деякі приносив зо школи Василь, деякі знайшов між старими батьковими паперами, деякі дала йому мати, яка на диво, зовсім не гнівалася на Володька за те, що він без запиту взяв у неї „Ільюі Муромця". Настя заховувала ріжні книжечки, невідомо, на що. Вона не вміє читати, але, думає, хай будуть. Виростуть діти, то почитають.

Так воно й сталося... Володько не раз дякував Богові, що мама назбирали стільки книжок, хоч ті книжки мало давали йому користи. Вони тільки баламутили дитину. Вони витворювали в малому такий хаос думок, в яких він сам не в стані був розібратися. Багато не розуміє, а що розуміє — розуміє так, як розуміють діти кожну річ, яку бачать перед собою.

Ще один випадок зацікавив Володька. Одного вечора зайшов до Матвія переночувати якийсь чоловік. Матвій радо приймав кожного, кого застала в полі хуртовина, але цей чоловік чимсь відріжнявся від всіх тих людей, які колинебудь заходили до його хати. Він говорив по руськи, але якось так, що можна було в ньому пізнати не кацапа, а якогось Чеха, чи Поляка, чи бо-зна кого.

Матвій, навіть, попросив його пашпорт. Перепросив, мовляв, ми тут, як бачите, на хуторі, самі одні... А буває всяко...

Чужинець дав пашпорт, Матвій роздивився, нічого у ньому не зрозумів, але його втихомирило. Чужинець лишився ночувати.

Спав він на долівці. Матвій приніс два околоти соломи, розстелив. Чужинець роздягнувся, виняв з кишені годинника і положив на столі. Володько, побачивши годинника, ввесь час намагався сісти по змозі до нього ближче, щоб порядно розглянути. Він ще ніколи не бачив зблизька годинника.

Чужинець це помітив, усміхнувся і дав Володькові годинника.

— Подивись собі на нього „мальчік", —сказав він. „Мальчік" — дуже зрадів і довгодовго сидів над годинником, вдивляючись на маціснькі стрілочки-вказівки, які „самі" рухаються і зовсім дрібненько ходять. Лягаючи спати, Володько довго думав, як то воно так зроблено, що той годинник сам рухається.

Рано чужинець встав, хотів заплатити за нічліг, але Настя наробила лементу:

— О, хай нас Бог боронить, щоб ми брали гроші за те тільки, що людина переспала! Йдіть собі, чоловіче Божий, а грошей ми не візьмемо.

Чужинець дуже дякував і кожній дитині дав по десять копійок. Дуже тішився грішми Хведот. Він вже починав також розуміти їх вартість: — Купите, мамо, мені цукорків — казав він і віддав свої гроші. Володько свої заховав. Він мав на увазі щось кращого купити. Він чекає тільки часу, коли його ще раз візьмуть до Острога, а там вже він знатиме, що купити.

— „Добрий пан", як назвала Настя чужинця, пішов собі. Але того ж дня приїхали до Матвія верхами аж два стражники. Вони розпитували про „гапладіна високава роста со светлими волосами з катомкой".

Матвій сказав, що такий „гаспадін" ночував у нього цієї ночі і пішов собі десь до Лебедей. Стражники сердилися.

— Так єто же біл германскій шпіон — заявили вони. Вони вже бо-зна від коли гонять за ним. Матвій здивувався.

— А хіба чоловіка розберещ, чи він шпіон, чи не шпіон. Хто його тут пізнає. Йде собі, хай йде. Проситься переночувати, то ж ми не Татари, щоб не впустити до хати. Пашпорт мав при собі і все честь — чесно...

І стражники поїхали далі. Володько довідавсь ще нове слово — шпіон. Батько пояснив, що це є такі люди, які шпіонують. Все знай, його значіння. Це такі люди, що по Расеї ниппорять та „пляни" знімають і все підглядають. А підсилає їх Німець. Йому потрібні пляни для війни.

Великий той світ і багато у ньому дивовижного. І нащо йому, тому Німцеві, пляни з Расеї? Що то таке оті пляни? Вже ці питання займали малого і чекали на відповідь. А вона прийшла значно пізніше. Прийшла не легко, з болем та тяжкими переживаннями усього народу.

—о—

Заходять часами до Матвія люди „посидіти". Вечорі довгі і насидітися можна вволю. Говорили при тому досить, а особливо, коли заходив старий побережник таксарового лісу Кошіль. Цей до всього і випити любив. Прийде, буває, до хати, і пляшину за пазухою принесе.

Як поставить її на стіл, то хоч-не-хоч, а закуску якусь рихтуй. Матвій чоловік, як відомо, „тверзий", але коли хто почне підмовляти та силувати, то хай ти будеш камяний — не видержиш.

— А, що там! Дай-бо-здоровля, куме! Все одно, пий, помреш і не пий, помреш. То вже краще хоч випий, — проторікує дід Кошіль. Щоки у нього червоні, борода широка і біла, очі блискучі. Чарочку він не пив, а ликав. Кивне у губу і вже нема. Тільки смішок один, а сміявся дрібно і дзвінко.

Трапилося одного разу, що як тільки приготувала Настя закуску і на столі стояла пляшечка з червоною горівкою, віхав на довіря дядько Омелько з Білашева.

Цей також великий прихильник всякого рода „випемо, куме". Він ніколи не приїздив з порожніми кишенями. Завжди у них, як не один, то цілих два півоки*) горілки. Матвій не шанував за це брата. — Такий, бачте, з нього і господар, — казав він. І дійсно, дядько Омелько не має щастя на господарку. Конята має, хату якусь має, але не має нічого, що має порядний господар. Ні тобі якої машини, ані доброї худобини. Що заробив, що вторгував — проїв, пропив і завжди любить багато розмовляти. Політика, плітки всілякі, побрехеньки — на це був справжнім майстром дядько Омелько.

Тепер якраз нахопився він дуже в відповідний час. Кошіль, побачивши Омелька, зрадів неймовірно. Обнімалися, ніби один другого бажали задушити. Цілувалися так звучно, що аж до хати було чути.

Увійшовши до хати, Омелько заспівав:

Ой, чарочко, чарочко медовая,
З ким я тебе пить буду, молодая!

— От це, ій-богу, молодці з вас, брате Матвію і діду Кошілю. Серце моє відчувало. Ну, Насте, присідай но і ти до нас, — почав Омелько. Він скрізь добровільно перебирає на себе ролю розпорядчика, дуже любить і також уміє наливати горілку, краяти хліб, гарненько, так, що аж за серце хватало запрошувати.

На дворі мороз і вечоріє. У хаті тепло. На комину горить лямпа. Стіл накритий білим настільником, на нім пляшка, полумисок нашквареної яєшні з салом та ковбасою, гора нарізаного житнього хліба.

Починається „дай-бо-здоровля" „на одну ногу", на другу, „Бог любить тройцю". Далі на „чотири в хаті кути" і доходить до того, що Омелько, а за ним і Кошіль заводить „Чарочко, чарочко медовая", або „Ой, куме, куме, добра горілка".

Тоді у хаті гармідерно і приємно. Силують пити всіх, навіть дітей, але Матвій та Настя всіма силами протиляться: — То, знаєте, ій-богу, „вредить".*) Я сам, і то не можу. Ото випю чарку, і вже голова болить...

— Ех, — каже Омелько. Твоя, Матвію, голова тільки облізати від поту вміє. Більше вона нічого. Он вже яка лисина.

Матвій лапає долонею по лисині. — Ну, що ж. Характер такий, — каже він.

Зате Матвій мистець оповідати. Про старі часи, про наміри Німця завоювати Расею, про Святе письмо, або пророчі слова. В останніх часах йому приснилося аж чотири таких пророчих снів.

*) Щось трохи більше ніж пів літра.

*) Шкодить.

(Далі буде).

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

НАЦІСТИЧНЕ РОЗУМІННЯ СПРАВЕДЛИВОСТИ.

Д-р Ганс Ґрім, німецький економіст і письменник, що прихав оноді до Америки, говорив підчас урочистого „німецкого дня", влаштованого в честь перших Німців-піонірів в Америці, та підчас цеї промови зясував, як німецькі національні соціялісти розуміють справедливсть. Його слова можна вважати за офіціяльний вискас націстів, бо бесідник приїхав сюди як їх представник.

Він говорив: „Нордійське розуміння людських прав полягає в тому, що всі повинні мати нагоду розвивати свої природні дарування. Як це дозволено, то компетентні будуть мати більше прав, ніж некомпетентні; морально здорові більше прав, ніж морально нездорові; творці більше, ніж наслідувачі".

Хто має рішати про те, хто більше талановитий, хто здоровший морально, хто має оригінальний ум — бесідник не сказав. Можна тільки догадуватися, що, на думку націстів, про це все рішають націсти.

Гітлер і Розенберґ говорили про потребу переміни України на німецьку кольонію, бо вони певно розуміють, що на Україні Німці були би більше компетентні господарити, ніж Українці.

ДЕ КУЛЬТУРА?

Коли Мусоліні говорить з огірченням про тих, що в італійсько-етіопськім конфлікті симпатизують радше з дикими Етіопцями ніж з цивілізованими Італійцями, він очевидно забуває на неконче цивілізовані засоби, яких він уживає для цивілізування Етіопії.

Одна американська ґазета подала карикатуру Мусолінія, що читає донесення про подвиги італійської армії в Етіопії й про число Етіопців, убитих у боях, та кричить при тому люто: „Що? Уцивілізовано всього тільки 25,000?"

Та з другого боку треба пригадати, що в часах найкращого розцвіту старинної геленської культури неодин з тих атенських мудрців, яких іще й по нині часто вважається за найбільших фільософів світа, по дорозі до святині Партенону, що була немовби школою фільософії, переходив попри трупи дітей, яких родичі виставили були на загибіль з голоду й спраги. І Сократ, розмовляючи зі своїми учениками про найглибші проблеми існування, нераз чув крики раба, котрого катовано в суді. Ні одному грецькому мудрцеви не приснилося протестувати, що виставляти діти на загибіль не є найкращим засобом контролі населення та що рабство неконче людяна інституція.

ЯК БОРОТИСЯ ПРОТИ ВІЙНИ?

На річній конференції анґлійської партії праці, що відбулася недавно в Брайтоні, розбирано питання, що має робити Анґлія на випадок, як Мусоліні не захоче відступити від наїзду на Етіопію.

У дебаті забирали голоси багато провідників анґлійського робітничого руху. Один з них, Робинсон на імя, доказував, що як Ліґа Націй поставиться до справи твердо, себто вискаже рушучо свій осуд агресивної політики, то ледви чи зможе яка держава легковажити собі такий осуд світа.

А якби Італія так захотіла легковажити собі опінію світа? "Тоді", говорив бесідник, „хоч як їй не хочеться, Ліґа Націй повинна здержати Італію загрозою сили".

Загроза сили, очевидно, ніщо інше, як загроза війни. Отже для здержання війни Мусолінія проти Етіопії треба загрозити війною; а коли б загроженний загрози не послухав, треба би загрозу виконати.

І так знову вертаємося до добре вже нам відомого клича: „Війна для покінчення з війною".

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ДЕНЬ НЕЗАЛЕЖНОСТИ.

Всі народи мають день своєї незалежности. Одначе не всі народи здобували свою незалежність однаково і в однакових обставинах. Ріжні народи мали ріжні обставини в яких вони дане їм Творцем право добували. Кождий нарід обходить свій день незалежности, чи він має свою державу, чи ні. Кождий нарід обходить свій день незалежности гордо, поважно і загально. День незалежности є для кождого народу мірилом і зародком життя.

У день нашої незалежности кождий Українець повинен пригадати собі, що він є членом сорок-міліонового народу. В цей день кождий Українець повинен собі пригадати, що його народне тіло є розчвертоване. В цей день кождий Українець має постановити, що він є гробокопателем для наших займанців-наїзників. В цей день кождий Українець має стати на цім, що не дасть своєї дитини до ворожих нам армій, щоб вони билися за ворожі нам інтереси, але пішле свої діти, щоби вони пізнали їх слабі сторони і обернули зброю проти наших ворогів. Цього дня коджкождий Українець має собі пригадати і постановити, що він є українським жовніром до смерти. Від цього обовязку буде звільнений той і лише тоді, як буде наша суверенна держава. Українська держава звільнить його від цього обовязку. Як довго ми під кулаком займанців, так довго кождий Українець, кожда Українка і кожда українська дитина має бути жовніром і кождого року в день Листопадового Свята має відновити свою військову присягу і скріпити свою військову душу, духом поляглих героїв, для служби українському народови і здобуття суверенности України.

І знов приходить новий рік для нас, Українців. Дні спогадів, дні недавно минулого. Перед нами розстеляються безмежна просторонь мрій, скептицизму, надій, нарікань, жалів, терпінь і ридання гноблених наших рідних під займанщинами. Пригадавши ці всі терпіння, що наш нарід переніс за останніх 20 літ, подивившися на ці всі могили, в котрих лягли наші найкращі сили, і приглянувшись нам самим тут на вільній землі, спитаймося, що ми придбали для сєбе, для оборони наших рідних, для нашої батьківщини? З яким лицем ми станемо цього року до святкування Листопадового Свята? Що ми придбали за минулий рік? Як ми змінили себе морально й матеріяльно для оборони наших народних інтересів? Чи ми всі зложили народний податок на боротьбу за наше визволення?

Не можемо казати, що ми нічого не зробили, але не можемо хвалитись, що ми сповнили свій обовязок, як повинні були сповнити. Гляньмо поза себе на минуле літо. Скільки змарновано часу на марні репі? Скільки гроша Українці віддали в чужі руки, а може часто-чусто і в ворожі нам руки? — А там, там за морем, чути стогін, чути плач, чути просьбу про поміч.

Час до часу читаємо вістки в наших часописах, як наїзники знущаються над нашою молоддю. За що сидять у тюрмах тижні, місяці, а то й цілі літа? За це лише, що віддають честь мертвим останкам героїв, що черпають нового духа з їх могил. Скільки ми зложили на фонд оборони для цих наших дітей, що в гробах шукають української волі? Скільки ми вислали на оборону політичних вязнів?

Там знов наші інваліди голодують, потребують лікарської помочі. Терплять не за свої провини, але за нашу загальну святу справу. Чи ми годні заплатити їм за те, що вони віддали на жертівник української волі?

Порівнаймо те, що ми їм кинемо час до часу, з тим, що стратимо на ріжнородні „ґут тайм". Чи не прийдеться нам закрити лиця?

Зближається день Листопадового Свята. День радости для України і день жалоби. Перед тим днем ми повинні вдаритись у груди, висповідатися з наших народніх провин, за несповнення народнього обовязку. Кождий з нас повинен побачити свій гріх проти своєї народньої справи і настановити покуту. Від цього не є звільнений ані один Українець.

Дух борців наших кличе нас з могил до святого діла оборони наших народніх прав і народньої чести. Дух наших героїв взиває пімстити наші кривди. Дух невинних жінок і дітей кличе нас єднатися й однодушно стати за їх невинність. Наша народня гідність кличе нас, що не можна нам ділитись ані гнути спину перед ворогами.

Нехай цьогорічне Листопадове Свято стане ковалом, на котрім має викуватись чистий і сильний характер народньої єдности. Нехай не буде поділу на групи. Нехай не буде перегонів у святкуванню Листопадового Свята.

Нехай цього року стане наш нарід як зрілий і свідомий своєї цілі і свого бажання безпартійно, толерантно, з повагою розумного і зрілого народу і пригадає собі, як він здобував волю і як її втратив.

Віддаймо честь тим, що за цю волю життя своє віддали. Пригадаймо собі, через що ми втратили нашу незалежність, і вчімся на помилках наших.

Зваживши ці всі речі, наставім наші сили, скріпім нашого духа, подаймо собі руки і вперед у бій, за волю за нарід, за святі права українського народу!

Т. Рудий.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

САВТПОРТ, КОНН.

Наша перемога.

День 28. вересня б. р. залишиться надовго в глибокій памяти Українців з Савтпорт і Ферфілд. А є для цього поважна причина.

Цього року стейт Конетикат обходить, як відомо, 300-літню річницю свого існування. З того приводу по всіх містах влаштовується ріжні паради, вистави, тощо. Таку параду влаштовував згаданого вище дня і наш Ферфілд. Запрошено на неї ріжні національности, як теж і Українців зі Савтпорт.

Наша маленька громада взялася відразу до серіозної праці, щоб не застидати українського імени перед Американцями й іншими національностями. Ми постарались про ґарні козацькі строї для чоловіків, жінок і дітей і вправлялись до походу. Приготовлялись горячково й Поляки, яких тут є велика громада, яка має свій костел, священика і свою школу. Вони виставили прибраний трок, а на нім живий образ, що мав представляти їх героя Косцюшка. Та якось їм не повезло на тій параді і їм не дали місця, де мали задержатись, а вказали дорогу, куди мають вертатись домів.

А Українці виставили живий образ, на якім представлено вїзд Богдана Хмельницького до Києва. Виступали масово українські селяни з Великої України і Галичини в ріжних строях, включно до гуцульського. Видно, що наш образ зацікавив Американців, бо всюди витано Українців оваційно. Наш похід виглядав ось так:

На переді американський і український прапор. За прапорами несли дві малі дівчині таблицю зі синьо-жовтим написом по анґлійськи „Юкраініенс". Потім ступав Богдан Хмельницький зі старшиною, а далі козаки, жінки і т. д. Виступали місцеві українські товариства У. Н. Союза і місцеве запомогове товариство з лентами і відзнаками.

Похід зупинився перед великою платформою, спеціяльно виготовленою для танків. Заграла музика. Відома міліонерка місіс А. Б. Дженінс зачала танець, а потім виступив на сцену козак з українською дівчиною і розпочали танок. Посадник міста Форджесон не міг у своїй промові знайти слів, щоб описати дійсну красу українських танків. Присутні Американці розпитувалися дуже багато про Україну і прийшлося нашій молоді багато пояснити про ріжниці між українським народом і народами польським і московським.

Всі ми переконалися, що на тім виступі перед Американцями Українці перемогли, але перемогли своєю культурою, своєю дисципліною.

До цього додам, що в святі брали участь вози, троки, авта, а також німі сотворіння, як воли і коні. Тільки ослів не було. Ті не прийшли поглянути на свято і взяти в нім участь. Та ми і за них не забули і отсе тепер згадуємо їх.

Юрій Гоголь.

ANSONIA, CONN.

Ukrainians Are Outstanding In Tercentenary Events Held In Ansonia, Conn.

Connecticut, being three hundred years old, is having its birthday celebrated in all cities of Connecticut. Ansonia is one of the cities in which everything possible is done to help make the celebration a great success. During the week of the twenty-third of September, pageants were held. Among other attractions of the celebration was the appearance of talents representing different countries. Among these were the Ukrainians, who appeared on Thursday, September 26.

The program given by the Ukrainians was a very interesting one. The Ukrainians wore colorful native costumes. The Ukrainian Choir of St. Peter and Paul sang beautiful native Ukrainian songs. There also were Ukrainian dancers who danced many dances. At the closing the dancers did the Koochoohoora; when they were kneeling, "Liberty" arose from the center of the circle, bearing a lamp and a book. Around the circle the choir stood by and sang the "Star Spangled Banner." At this point there was a tremendous burst of applause. Mayor Hart congratulated the Ukrainians for possessing such wonderful talent.

On the 28th of September, 1935, a grand parade was held in Ansonia, Conn. Among the best participants in the parade were the Ukrainians of Ansonia. It was a lovely scene. Heading the parade were two color guards, one of them was in his marine, and the other was in his sailor uniform. At the side of the color guards were the flag bearers. One of the flags was the Ukrainian, the other flag the American flag. After the color guards and flag bearers came the Ukrainian band from Woonsocket. The drum major of the band was dressed in a beatuful embroidered shirt, blue trousers with a yellow stripe on each side. He wore a blue cape with a yellow border, and a Cossack hat. The band players wore blue uniforms with yellow accessories. Behind the band came four little girls in Ukrainian garb, holding placards bearing the following words; "This American Flag is 70 years old." Carrying this huge flag were ten fair maidens. Five of these girls were on one side of the flag, they were dressed in flowing yellow gowns with blue sashes and blue and yellow caps. The five on the other side wore blue sport dresses with yellow sashes and blue and yellow caps. Following the flag was the Ukrainian Greek Catholic Church Choir and the Ukrainian Dancers in Ukrainian costume. All of them looked very attractive. Next came the different societies of the parish. They were dressed in blue shirts, yellow neckties, and blue and yellow caps. Altogether there were about three hundred marchers.

After the parade, a Tercentenary Ball was held. At the Ball the prizes were awarded. The Ukrainian Band received the prize for having the best drum major.

Being from Ansonia the Ansonians were unable to get a prize for it is against the rules to award a prize to participants of the same city.

There were many congratulations and compliments given to the Ukrainians.

Elsie Hwozdewich,
Ansonia, Connecticut.

ПОДЯКА.

Я, нижче підписаний член 231 від. У. Н. Союза, складаю щиру подяку головному урядови нашої організації за уділення емні допомоги з фонду запомогового в сумі $35. Бажаю У. Н. Союзови якнайкращих успіхів. Також дякую місцевим урядникам за їх труд.

Станислав Павлюкович,
Нескогонінг, Па.

ВІЙНА В АФРИЦІ

Війна в північній Африці — не шутки, оповідав один Німець-летун, що служив у французській армії, яка билася з Мароканцями. Тубильці народи вміють битись, а коли Европейці їх перемагають, то це завдяки техніці.

Я одержав раз приказ відлетіти санітарним літаком до одної малої твердині і забрати звідтам двох важко ранених до лічниці в Раба.

„Візьміть зі собою скоростріл і досить муніції" — говорив до мене мій командант.

„На приказ, пане капітане!" — сказав я, як звичайно в таких випадках. Одначе не втерпів запитати капітана, так сказатиб, приватно: „Відколи санітарні літаки літають зі скорострілами?"

На це капітан здвигнув раменами. А по хвилі додав: „Такий приказ від полковника. — Автім летите через ворожу територію. — Ріжно може бути".

Незабаром летів я своєю „домовиною", як називали цей літак, понад високі гори й дебри, і боровся з сильним вітром, який кидав нераз машиною, як помелом. Я вилетів на 4,500 м., але й на цій висоті мусів дві години змагатися з вітром. Вкінці прилетів я на повітря малої, але сильної твердині.

Тут довідався я, що сталося. Два дні тому напали вночі Мароканці на твердиню. Наступ відбито, а після цього почалася пацифікація сіл, віддалених яких 12 км. від твердині. Десять батерій 15-центиметрових гармат, які вмисне приїхали, бомбардували барабанним огнем ці села цілу добу. З усеї муніції відложено на бік двацять гранат, як непридатних до вистрілу. Їх закопано в піску коло твердині, не зазначуючи місця. Кухар і його помічник, що варили на вільнім повітрю, змінили місце варення, щоб схоронитися перед вітром, і розпалили вогонь саме на місці, де закопано гранати. Очевидно, що незабаром усе та кухня вилетіла в повітря, а оба кухарі могли говорити про велике щастя, що вийшли з цього тільки сильно поранені.

Обох ранених на ношах положено в літаку і я негайно рушив у дорогу до лічниці в Раба. Вітер іще більше скріпився. Хмари дрібонького червоного піску затемнювали сонце. Щораз важче було кермувати літаком. Пісок вдирався до машинерії, заслоняював вид, запирав віддих. З усіх сил старався я вирватись угору, одначе вітер спихав мене щораз більше вниз. Вкінці я опинився проти волі на землі, а літак з проров правим колесом у якусь яму. Подряпаний виліз я з літака і заглянув до ранених. Один тихо стогнав, другий кричав з болю, мов навіжений. З підручної аптики я дав йому застрик морфія.

Мотор літака був майже зовсім занечищений піском. Оглянувши його, я подивився кругом себе й на моє нещастя ствердив, що ми знаходилися на якій кільометер від мароканської оселі. Правда, ніхто ще не показувався звідтам, але я, передбачуючи небезпеку, приготував скоростріл до вжитку і забрався до направи літака.

Ніколи в моїм житті я так скоро не відкручував шруб, не перечистив запальника і знову повкручував усе на своє місце. Опісля взявся я до другого запальника. Піт лився з чола. Але я без хвилинки супочинку відкручував, чистив, закручував магнети, а очі бігали довкруги, чи не видно Мароканців.

Вкінці мотор уже був у порядку. Я пустив його в рух, поправив радіову антену і негайно почав висилати сигнали, що літак у небезпеці.

Тепер іщо про те, як витягнути колесо з ями. Коли я оглядався, куди і як видістатися з ями, засвітила мені над головою перша ворожа куля. Я зателефонував іще: „Ворожий наступ!" і положився коло скоростріла.

З недалекого узгіря зближалися до мене кількадесять Мароканців. Я випустив одну ленту зі скоростріла. Це припинило наступ. Ворог почав обережно підкрадатись і обходити мене кругом. Треба було ощадно стріляти, бо хто зна, коли прилетять мені на поміч. Правда, я вже три години спізнився і в команді мусіли догадатися, що мені щось притрапилося, всетаки я мусів у першу чергу числити на свої сили.

Я перестав стріляти. Мотор літака був у русі і радіо само висилало вістку про небезпеку. Мароканці почали тут і там підносити голови. Бачучи, що я не стріляю, себто думаючи, що я вже на другім світі, кілька Мароканців встали. Кільканата куль, які я їм післав, переконали їх, що я ще жию. Пять Мароканців упали трупом.

Це викликало серед інших дикий крик ненависти. Посипався град куль на літак і на мене. Я відповідав тільки поодинокими стрілами, коли мав добру ціль.

Моє положення ставало щораз гірше. Муніція кінчилась. Мене вже окружили і при наступі з усіх сторін я був би пропав. Оба ранені лежали привязані в літаку, на якій попадали кульки.

Мені причулося, що чую гуркіт моторів. Я вистрілив одну червону ракету. Довкруги мене затіснювався ворожий обруч. Минути мого життя були почислені. Останніми кулями почав я сіяти довкруги, щоб іще на кілька хвиль недопустити ворога до наступу. Коли я заложив останню ленту з 25 набоями до скоростріла, був я рішений: стріляти до останнього набою, вистрілити сім набоїв з револьвера на найближчих противників, по одній кулі дати обом раненим, а останню вгатити собі в голову.

Знову випустив я дві ракети. В скоростріді осталося десять куль. Знову пустив я ракету. В цій хвилині затряслася земля. Бомба за бомбою падала на ряди Мароканців, серед яких зчинився переполох. Десять бомбометів мішали Мароканців із землею. Коло мене, майже стрімголов, сів на землю літак із запасними частями і механіком, який поміг мені витягнути мій апарат з ями. Мій літак був подірявлений, але на диво обох ранених не трапила куля, хоча коло них в аптиці всі пляшки були поторощені. Незабаром летів я в товаристві десятьох літаків до лічниці. З мароканської оселі не було вже сліду. Бо заки я піднявся, десяток бомбометів стер село з лиця землі.

— Михасю, я зробила тобі на твої іменини велику несподіванку.

— Ах, Наталю, щож це таке?

— Зажди хвилиночку, я зараз надягну!

ВІДОЗВА

до громадян Мостенщини.

В цьому році минає десять літ від тої памятної хвилі, як ви на землі Вашинґтона зібралися перший раз у велико-мостенську громаду із щирим громадянським постановленням поспішити на поміч своїм братам в рідним краю, у відбудові знищених війною українських культурних установ.

За надіслані вами жертви положено тут в році 1924 перші основи, на котрих у грудні тогож року, при допомозі місцевого громадянства, докінчено будову Українського Народнього Дому.

Десять літ, як на тих убогих, але трівких фундаментах, загомоніло знову рідне слово, рознеслася перша невольнича пісня, а за цим почалась дальша громадянська праця, що принесла нові здобутки, як відновлення і поширення діяльности Т-ва „Просвіти" і заложення нових товариств, що споввають свої культурно-освітні і кооперативні завдання.

До найбільш активних товариств під теперішний час належить наша орхестра, що в десять-ліття першого культурного розвитку Мостенщини виступала в цьому році зі своєю музичною програмою два рази у Львові: перший раз на святі посвячення прапору української кооперації, а другим разом дня 7 жовтня 1934 р. на першому українському фестивалю всіх пробних орхестр, граючи між іншим і американський твір, одну з овертур, що її вислав нашій орхестрі Іван Сподар з Клівленду, здобуваючи в оцінці музичної комісії перше місце.

По осягненню успіху приготовляється тепер уся Мостенщина до великого свята в десять-ліття культурної відбудови нашого рідного промислу.

При тім подаємо вам вістку, що в тій ціли основано тут першу в тому окрузі Промисловку Кооперативу „Стрій", що має за завдання дати нашому громадянству добру і дешеву одіж, а українським робітникам працю, і переперодувати без чужого посередника фабричні текстильні вироби, а з часом дійти і до власної фабричної продукції.

З повищих постановлень деякі вже з них виконано. Урухомлено кравецький варстат і отворено склеп продажу текстильних виробів, а дальше виконання пляну є залежне від більшої скількости членів і нашого громадянства, по тому і другому боці океану.

Тому з днем великого свята для Мостенщини пускаємо між громадянство великий кооперативний клич: „Вступайте в члени нашої Промислової Кооперативи! Будуймо наш рідний промисл".

Громадяни! Американці! Українські безнесмени і робітники! Вн перші, що дали великий доказ творчої праці для своєї рідної Мостенщини у відбудові культурно-освітніх установ. Тож і тут ми певні, що ви зрозумієте вагу нашого рідного промислу і причинитеся до його дальшої розбудови.

Найкращим святочним дарунком для ваших дітей і рідні в старому краю буде, коли купите їм хочби по одному уділови (шерови). Один уділ коштує пять злотих або одного доляра, пять уділів враз із вписовим пять долярів. Від кождого уділу кооператива при кінці року буде виплачувати членам дивіденду.

Підписувати членські заяви і виплачувати уділи буде можна на руки:

Івана Сподаря в Клівленд, Огайо, 9707 Staugton Ave.; Василя Гладюка в Брукліні й Олекси Балка в Канаді. Кооператива Кравецька „Стрій" з обмеженою відповідальністю в Мостах Великих.

За Надзірну Раду:

Балко Лесь Стефанів.

За Дирекцію:

Лесь Годовинський.

Директор (до юнака, що старається дістати в нього місце): — Признаюся, що я на цьому становищі волів би бачити жонатого.

Кандидат на посаду: — То знаменито складається, бо я саме хотів просити, щоб ви віддали мені вашу дочку за жінку.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ШІКАГО, ІЛЛ. Бр. св. Стефана, від. 221, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 13-го жовтня, в салі церковній при Оклей і Райс вул., в годині 12-тій вполудне. На зборах будуть важні справи до полагодження, тому просимо всіх членів явитись. Ще раз напоминаємо довгуючих членів, щоб старалися сплачувати свій залеглий довг, бо в противнім разі такі члени, що не будуть виповняти свого обовязку, будуть суспендовані. — Іван Карпа, предс.; Тарас Шпікула, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Подаємо до відома, що місячні збори Тов. Сокіл, від. 336, відбудуться в неділю, 13-го жовтня, в годині 1-шій пополудні, в гали У. Н. Дому. Просимо членів прибути на ці збори, бо маємо дуже важні справи до полагодження. Довгуючі члени вирівнайте ваш довг. — Гр. Степанек, секр.

ФРАНКФОРД, ПА. Тов. ім. Дм. Вітовського, від. 268, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що трикварталні збори відбудуться в неділю, 13-го жовтня, точно в годині 3тій пополудні, в домі Укр. Громади, 2171 Вийклайнс вул. Обовязком кождого члена є явитися на збори, бо маємо багато важних справ д ополагодження. Довгуючих членів напоминаємо, щоб вирівнали свої залеглости. Хто з членів має кандидатів в члени У. Н. Союза, просимо привести на ті збори. — М. Шанайда, предс.; Г. Михалюк, кас.; П. Омелян, секр.

ГОДСОН, Н. Й. Бр. св. Йосафата, від. 273, повідомляє всіх членів, що збори відбудуться в неділю, 13-го жовтня, в тім самім місци, де завжди, зараз по Сл. Божій. росимо всіх членів і члениць явитися на збори. Кождий член має обовязково вирівнати залеглий довг, бо в противнім разі буде суспендований. — С. Козуб, пр.; І. Райтаровський, кас.; І. Обшанський, секр.

БРУКЛИН, Н. Й. Тов. Дністер, від. 310, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 12-го жовтня, в годині 7:30 ввечір, в гали де звичайно. Кождий член має явитись на зборах, бо маємо важні справи до полагодження. Довгуючих членів напоминаємо, щоб вирівнали свої залеглі вкладки, бо в противнім разі будуть суспендовані. — М. Більський, предс.; Н. Долгун, кас.; Дм. Багрій, секр.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. Тов. Запорозька Січ, від. 367, повідомляє, що чвертьрічні збори відбудуться у вівторок, 15-го жовтня, в годині 7-мій ввечір. в гали парохіяльній, 303 Гудсон Еве. На порядку нарад будуть важні справи до полагодження, тому кождий член має явитися на тих зборах. Кождий член мусить свої вкладки вирівнати, бо інакше буде суспендований. — Микитинський предс.; нАтонів, секр

ПОДЯКА.

Нижче підписані дякують щиро й сердечно Хвальному Екзекутивному Комітетови У. Н. Союза за щедрий дар у сумі $50 на потреби курсу української мови в університеті Колюмбія в Ню Йорку.

Висловлюємо тверду надію, що всі ті особи, які будуть з Вашого дару користати, знайдуть спосіб віддячитись У. Н. Союзови, його Шановній Управі і всій українській суспільности.

За Допомоговий Студентський Фонд Українського Університетського Товариства:

Осип Д. Стеткевич, голова;
Евгенія Мамчур, секретарка;
Степан Курляк, касієр.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

ДІТРОЙТ, МІШ.

Звіт комітету із пікніку для інвалідів.

Загальний прихід із пікніку виносив $990.70. Розходи $507.58. Чистий дохід $483.12, які вислано інвалідам в краю. Осталося в касієра $5.62.

Також осталося до зібрання 12 тікетів і коли касієр їх збере або гроші за них, то вишле всю осталу готівку до краю.

На внесення д. Лазечка розвязано цей комітет, але голова має дописнувати, щоби решта грошей була вислана на призначену ціль.

До Комітету входили: **Паньчук**, голова; **Крук**, касієр; **Крупка**, фінансовий секретар; **Лазечко** і **Голодюк**, контрольори.

ВІЛЛІНҐ, В. ВА.

На визвольну боротьбу.

Замісць вінка на могилу щирого націоналіста Мартина Петрика зложили знайомі і приятелі на визвольну боротьбу $13.35, які переслано на призначену ціль.

Жертвували: по $1: В. Когут, М. Дуткевич, І. Подоляк, К. Соколовська, Д. Щербатий і Филип Бирка; по 50 ц.: В. Реваковський, М. Пуцило, В. Чайковський, М. Ващишин, А. Сиранович і Т. Соколовський; по 25 ц.: І. Шелева, С. Грушкевич, А. Совяк, А. Солецька, К. Чайківська, П. Тарнавський, М. Кемел, К. Вітенко, А. Шевечек, Й. Голубець, П. Вітенко, Ольга Кабала, А. Тихоневич, А. Сєвна, Катерина Бліщ і Параскевія Чайковська. Дрібними жертвами 35 ц.

М. Дуткевич.

Модель.

Французький письменник-фільософ Вольтер був дуже ввічливий. Головно для жінок.

Одна з його знайомих, яку стрінув на вулиці, попросила його, щоб був такий добрий, щоб підпровадив її до маляра, до якого має орудку.

Вольтер згодився. Як прийшли до маляря, почув Вольтер, як його знайома відізвалася до маляря:

— Зовсім таксамо, як цей! Розумієте?

Маляр притакнув головою. Вольтер не знав, що це має значити. Та небаром мав нагоду довідатися про значіння цієї короткої розмови. А саме маляр малював образ чорта, а ця жінка приобіцяла маляреви, що приведе йому модель, що знаменито буде надаватися на чорта.

Старшу літами дівчину покликали до суду на свідка.

— Скільки вам літ? — питається суддя.

Дівчина не відповідає, наче надумується.

— Спішіться, пані. Коли зволікаєте, то ще гірше! — каже суддя.

ПИТАННЯ І ВІДПОВІДИ.

Питання: Коли натуралізаційний екзамінатор відкине зізнання свідка та докаже, що він неправдиво зізнавав, чи такий свідок підлягає обвинуваченню судовою дорогою?

Відповідь: Так. За законом, „хто підчас будького поступування при натуралізації чужинця свідомо ложно присягне, в кожнім випадку, де робиться запризсяжене зізнання", коли суд присудить, підлягає гривні чи увязненню, або обидвом карам.

В останнім випадку один свідок у натуралізаційнім суді зізнав під присягою, що ніколи не був арештований або обвинувачений за наруження будького закона Злучених Держав. Одначе викрилося, що він був арештований та засуджений на кару за безправне посідання алкогольних напоїв. Тому його приарештували та засудили за переступство згаданого натуралізаційного закона. Апеляція до вищого суду не помогла. Що більше, петицію аплікантa, та котрому згаданий мав свідчити, відкинено, і він мусів починати натуралізаційні кроки наново.

Питання: Чи може замужня жінка, котра є знана професійно під дівочим назвиськом, посідати посвідку горожанства, видану на її таке назвище?

Відповідь: Справа того роду недавно попала перед окружний суд для полудневої округи в Ню Йорку. Відкидаючи петицію професіональної жінки на одержання посвідки горожанства на її дівоче назвище, суд рішив, що за законом стейту Ню Йорк жінка при вінчанню принимає назвище свого мужа, що є її правним назвищем. Таке назвище має вживати при судових поданнях та обвинувачуванню, переводженню трансакцій та підписуванню всіх правних документів. Супроти того її посвідка горожанства може бути видана тільки на замужне назвище.

Питання: До кого натуралізований горожанин має писати відносно іміґраційних справ: Комісара Іміґрації, чи Комісара Натуралізації? Прошу вимінити назвища тих комісарів.

Відповідь: У серпні 1933 року давніше Бюро Іміґрації та Бюро Натуралізації сконсолідовано в одно тіло під спільною назвою: Бюро Іміґрації і Натуралізації. Денел В. Мек Кормик є теперішній комісар того Бюра.

Питання: Я родився у Злучених Державах з батьків чужинців, але не можу дістати метрики уродження. Чи можу предложити інші докази про своє горожанство, будучи тутешнього роду, для спонукання Стейт Департаменту в цілі видачі пашпорту на виїзд за границю?

Відповідь: Коли метрики уродження не можна дістати, то до аплікації на пашпорт треба долучити посвідку хрещення або засвідчену копію тогож з печаткою церкви, в котрій аплікант був хрещений. Коли і такого доказу не можна дістати, треба двох заприсяжених зізнань про місце і дату уродження апліканта від таких осіб: лікаря, доглядачки, або повитухи, котра була при породі; родичів або доброї знаної особи, котра достаточно знає про такі факти.

Питання: Перебуваю у Злучених Державах два роки. Я вичерпався з фондів та не маю грошевих засобів на оплату переїзду, а бажав би повернутись до рідного краю. Чи можу дістати державну поміч у тій справі?

Відповідь: За приписами Департаменту Праці „будьякий чужинець, котрий попаде у злидні або знаходиться в потребі публичної допомоги з тих причин, зараз по приїзді та бажає повернутись до рідного краю, за розпорядком Комісара Іміґрації і Натуралізації, кожної хвилі до трох років по приїзді буде виселений державним коштом".

Треба мати на увазі, що чужинець, котрому держава покриє кошти повороту, ніколи більше не може повернутись до Злучених Держав.

Питання: Яке є сучасне населення Злучених Держав? Також скільки населення було 1800 і 1900 року?

Відповідь: Населення Злучених Держав 1. квітня 1930 року, коли переведено останній спис, виносило 122,775,046. Дня 1. липня 1934 року, по обчисленню, було 126,425,000. 1800 року було тут 5,308,483 людности, а 1900 року 75,994,575.

ФЛІС.

RADIO.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Пригадуємо, що в четвер, дня 10. жовтня ц. р., будуть передані з радіової стації WJZ композиції п. Павла Углицького від години 2.30 до 3.15 пополудні. Добре буде, коли по програмі вишлемо листи до Нешеђел Бродкестінґ Ко. з проханням продовжати українські програми.

ТАРЗАН І ОГНЕННІ БОГИ. (2)

Тарзан погойдувався на деревах у північнім напрямі, зміряючи до гір Ґензі. Його серце бажало битв та пригод, бо він поклав собі за завдання прослідити й покарати банду злобних торговців рабів, веденних таємничим білим чоловіком.

Він не міг предбачити фантастичних небезпек, що його мали скоро обскочити. І не міг він бачити, що головна нитка в килимі його пригод була всукана які 23 століття тому, ще як цар Олександер Великий робив свої славні підбої...

„В тих часах Олімпіяда, мати Олександра, глибоко заставлялася над темними містеріями поганських культів під проводом одного божевільного та хорого на епілепсію жерця, що звався Ніярх. Її дика душа була голодна богів, страшніших від Орфея, Деметери й Діоніза.

Тому вона й приказала Ніярхови піти до її сина й привести до Македонії містичні обряди Азії. Ця подорож, як ми побачимо пізніше, пустила в рух цілу низку подій, що тягнулися цілі століття й нарешті в модерній Африці обняли в свої пута Тарзана.